

29 MART 2009 YEREL SEÇİM SONUÇLARININ SİYASAL TERCİHLERİN DEĞİŞİMİNE ETKİSİ: AFYONKARAHİSAR VE AYDIN İLLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

*The Effect f 29 March Local Election Results on Changing Political Preferences:
A Comparative Analysis of Afyonkarahisar and Aydın*

Hüseyin KOÇAK*

ÖZET

Kentleşme, ekonomik gelişmişlik, eğitim, ulaşım ve iletişim olanaklarının artması gibi etmenler seçmenlerin siyasal davranışları etkilemektedir. Türkiye’de, son yıllarda yerel ve kentsel düzeyde siyasal davranışlarda önemli değişimler yaşanmaktadır. Özellikle son yirmi yıl göz önünde bulundurulduğunda bu değişimler açıkça görülebilmektedir. Yerel ve kentsel yönetimler çağdaş demokrasilerde olduğu gibi hem sürdürülebilir gelişmenin hem de demokrasinin temel aktörleridir. Bu makale, 29 Mart 2009 Yerel Seçim sonuçları ışığında Afyonkarahisar ve Aydın illerinde yaşanan kentsel siyasal davranış değişikliklerini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Söz konusu seçimler sonucunda Aydın’da CHP, Afyonkarahisar’da ise, AKP, belediye başkanlıklarını kazanmıştır. Bu çalışma ayrıca, derinlemesine görüşmeler ve doğrudan gözlemler yardımıyla seçmenlerin tutum ve davranışlarını etkileyen etmenleri değerlendirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kentleşme, Siyasal Davranış, Siyasal Katılım, Yerel Demokrasi, Yerel Seçimler.

ABSTRACT

Factors such as urbanization, economic development, education, transportation and increasing in communication facilities have impact on political attitudes of voters. Recently, there have been crucial attitudes of political changes in the urban and political level in Turkey. Especially, when these changes will be seen clearly. Local and urban authorities, as in the contemporary democracies, are the main actors both in sustainable development and democracy. This article aims to analyse changing urban-political attitudes ain Afyonkarahisar and Aydın in the light of 29 March 2009 Local Election results. In terms of this election results, CHP got to the mayor of Aydın and AKP got to the mayor of Afyonkarahisar. This study also evaluates the some elements that impact the attitudes and manners of voters by the help of observation and surveys.

Key Words: Urbanization, Political Attitudes, Political Participation, Local Democracy, Local Election.

* Yrd. Doç. Dr. Hüseyin KOÇAK, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

GİRİŞ

Toplumsal yaşamın düzenlenmesinde ve ortak nitelikteki kimi gereksinimlerin karşılanmasında, yerel yönetimler çok önemli işlevler üstlenmektedir. Yerel yönetimler, demokrasinin temel kurumları ve çekirdeği konumundadır. Yurttaşlar demokratik ilke ve davranışları daha çok yerel yönetimler aracılığıyla kazanmaktadır. Demokrasi kültürünün kazanılmasında yerel yönetimlerin önemi inkar edilmemelidir. Çünkü, yerel yönetimler, halkın yönetime katılmasını sağlayan ve halka kendi kendilerini yönetme kültürünü kazandırmaktadır. Yerel yönetimler, demokrasinin en iyi bir şekilde hayata geçirildiği kurumlardır.

Yasalar gereği, bugün Türkiye’de yerel yönetim bağlamında temsil, köy yönetimi, mahalle yönetimi, il genel meclisi, belediye meclisi ve belediye başkanlığı aracılığıyla olmaktadır. Yerel seçimler her beş yılda bir yapılarak yerel yönetim ve temsil organları oluşturulmaktadır. Yerel yönetim organlarını halkın kendisi doğrudan seçmektedir. Bu bağlamda, seçilmiş yöneticiler için halkın gereksinimlerini karşılamak ve sorunlarına duyarlı davranmak gerekliliği söz konusu olmaktadır.

Değişim ve dönüşümün hızla sürdüğü günümüzde, ülkemizde yerel kentsel siyasal tercihlerde önemli değişimler gözlemlenmektedir. Özellikle son yıllarda yapılan seçimlerde kimi partiler için “Kale” diye tanımlanan kentlerde yerel düzeyde yönetimler el değiştirmiştir. Bu anlamda seçmen davranışlarının sabit ve değişmez olduğu iddia edilemez. Seçmenlerin siyasal tercihlerini şekillendiren pek çok etmen bulunmaktadır. Kentleşme, ekonomik gelişmişlik, eğitim, ulaşım ve iletişim olanaklarının artması başta sayılması gereken etmenlerdir. Yerel halk kendilerini yönetecek yöneticileri seçerken pek çok değişkeni hesaba katarak sandık başına gitmektedir. Afyonkarahisar ve Aydın illeri bu bağlamda dikkat çeken kimi özelliklere sahiptir. Bu çalışma kapsamında, en önemli verinin seçim sonuçları olduğu düşünülerek, 29 Mart 2009 Yerel Seçim sonuçları bağlamında, Afyonkarahisar ve Aydın illerinde yaşanan kentsel siyasal davranış değişikliklerinin nedenleri karşılaştırmalı olarak değerlendirilmektedir. İl genel meclisi seçim sonuçları değerlendirme dışı bırakılmış, çalışma iki kent merkezindeki belediye başkanlığı seçimi sonuçlarının ve yapılan derinlemesine görüşmelerin değerlendirilmesi ile sınırlandırılmıştır. Bu kapsamda 2011 Yılı Haziran ayında gerçekleştirilen milletvekili seçimleri sonuçlarına da kısaca değerlendirilmektedir.

1. KAPSAM VE TANIMLARI

Küreselleşme çağının ülkemize de yansıyan etkileri her alandaki değişimin zamanını, içeriğini, biçimini ve amaçlarını iç dinamiklerin etkisinden çıkarıp, dış dinamiklerin yönlendirdiği bir çerçeveye oturtmaktadır. Egemen devletlerin kendi öz kurumlarını, öz gereksinmelerinin ışığı altında, kendilerine özgü koşullarda biçimlendirme olanakları giderek azalmaktadır. Hızla kentleşmekte olan Türkiye’de yurttaşlar, daha yüksek kalitede kamu hizmetlerinden yararlanabilmek, kent ve çevre değerlerini koruyabilmek, yaşadıkları yörenin yönetimine ağırlıklarını koyabilmek için, kent yönetimlerinin yapılarını yakından tanımak zorundadırlar (Keleş, 2009:11).

Yerel yönetimler il özel idaresi, belediye ve köy idareleri olmakla birlikte, ülkemizde bu üç idareden sadece belediyeler yetkileri ve imkanları sebebi ile ön plana çıkmaktadırlar. Belediye başkanı da, belediye meclisi de halk adına ve halktan aldığı yetkiye dayanmaktadırlar (Kaya, 2008:19). Konunun daha anlaşılır kılınması için kimi kavramları kısaca hatırlatmakta yarar bulunmaktadır. Yerel demokrasi, siyasal katılım, kentleşme, seçim, yerel yönetimler en başta söz edilmesi gereken kavramlardır.

1.1. Siyasal Katılım

Demokrasi, klasik tanımıyla halkın kendi kendini yönetmesine olanak veren yönetim biçimi olarak tanımlanmaktadır. Demokrasinin kökeni Antik Yunan’a dayandırılmaktadır. Milattan önce Atina ve Isparta kent devletleri yönetim modeli olarak demokrasiyi keşfetmişlerdir. Bu sistemde tüm yurttaşlar, kendilerine uygulanan kuralların ve bunlarla ilgili kararların kendilerince alınması ve yaptırımı bağlanması için hem haklara hem de ödevlere sahiptirler (Yıldırım, 1993: 19).

Katılım, siyasal ve toplumsal kurumların meşruluğu ve demokratikliği için önemli katkılar sağlar. Halk, oluşumuna katıldığı, kamusal karar ve etkinlikleri daha kolay benimser ve gerçekleştirilmesi için her türlü özveride bulunur. Katılımın, bir yaşam kültürüne dönüşmesi, yerel yönetimlerin katılımı özendirecek adımları atmalarına bağlıdır. Yurttaşın, katılım için eğitilmesi ve yönetsel etkinliklerle ilgili her türlü bilgiye ulaşabilmesi de, böyle bir yaşama kültürünün yerleşmesine katkı sağlayabilir (Çukurçayır, 2002: 240).

Küreselleşme ile açıklanan “yeni dünya düzeninde” ulus devlet ile açıklanamaz duruma gelen ulusal ve uluslararası ilişkiler, “temsil sorununu” tartışma alanına sokmuştur. Bu açıdan bakıldığında yerel, bölgesel, ulusal ve uluslar-üstü kademelenme çerçevesinde, temsil önem kazanmıştır. Aslında demokratikleşme ve katılım tepeden değil, tabandan yayılarak geliştirildiğinde başarıya ulaşabilir. Yerel yönetimlerin temel felsefesi, yerel hakların siyasal katılımını artırmak ve bulunduğu yerleşimden başlayarak

“hemşehri” sorumluluğunu ve bilincini geliştirmek haline gelmiştir (Keleş-Toprak, 2000: 369).

Öte yandan, siyasal katılım denildiğinde, insanların tercihlerinin ve tercihlerindeki değişmelerin siyasal karar verme sürecini etkilemesi anlaşılmaktadır. Halkın siyasal karar verme sürecinde etkin rol alabilmesi; iletişim, sivil toplumun örgütlenmiş olması ve genel oy ilkesinin kabulü ile gerçekleşebilir. Yurttaşların tercihlerinin ve bu tercihlerdeki değişimin siyasal kararları sürekli şekilde etkileyebilmesi öncelikle bir iletişim sorunudur. Yurttaşların tercih yapabilmeleri için bilgilenmeleri gerekir. Bu da ancak basın özgürlüğü ile mümkündür. Katılımın gerçekleşebilmesi için ikinci koşul sivil toplumun örgütlülük düzeyidir.

1.2. Kent ve Kentleşme

Kentler insan doğasının bir ürünü olarak, toplumsaldır ve toplumsal hayatın bir parçasıdır. İnsanların bir arada yaşama zorunluluğu yerleşim olgusunun temelidir. Bu toplumsal karakterin neticesi de kentlerdir.

Kentin pek çok tanımı yapılmıştır. Kimi bilim insanları ise doğrudan tanım yapmak yerine kentin özelliklerini saymışlardır (Görmez, 1997: 19). Louis Wirth, kenti ögelerini sayarak tanımlamaktadır. Wirth'e göre bu ögeler, nüfusun yoğunluğu, yerleşmenin büyüklüğü ve heterojenliktir (Wirth, 1969: 69).

Tarihin birçok farklı döneminde çok sayıda kültür, toplumun merkezini çevresinden ayırmak için değişik kelimeler kullanmıştır. Çağdaş batının, kökleri eski Akdeniz Dünyası'na kadar uzanan “kent” ve “kır” kavramları, Orta Amerika'dan Çin'e kadar değişik kültürlerdeki kullanımının sadece bir örneğidir (Holton, 1986, Akt., Keleş, 1999: 11).

Toplumbilimsel açıdan kenti tanımlama girişimlerinde kentten, genellikle nüfus birikiminin, uzmanlaşmanın, işbölümünün, sanayileşmenin, ikincil ilişkilerin yoğun biçimde yaşandığı bir yer olarak söz edilir. Kentin, işlevleri gereği kısa tutulmak durumunda olan tanımlarda yer almayan kimi özellikleri de kuşkusuz vardır. Kentlerin uygarlığın doğduğu ve beslendiği, her türlü toplumsal, bilimsel, siyasal ve ekonomik ilişkilerin sürdürüldüğü, bunun sonucu olarak insanlığın uğraşmak zorunda kaldığı sorunların ortaya çıktığı ve bu sorunlarla başa çıkmak için üzere her türlü savaşımın ya da gelişmenin/yeniliğin kaynaklandığı yerler niteliğini taşımaları, tanımların dışarıda bıraktığı kent özelliklerinden sayılabilir. Bu anlamda kentten söz etmenin insanlığın bütün gelişimlerinden, başarı ya da başarısızlıklarından söz etme anlamına geleceğini öne sürmek abartılı olmayacaktır (Duru-Alkan, 2002: 7-8)

442 sayılı Köy Kanunu'nun 1.maddesine göre, nüfusu iki binden aşağı yurtlara (köy) ve nüfusu iki bin ile yirmi bin arasında olanlara (kasaba) ve

yirmi binden çok nüfusu olanlara (şehir) denir. Nüfusu iki binden aşağı olsa dahi belediye teşkilatı mevcut olan nahiye, kaza ve vilayet merkezleri kasaba itibar olunur (442 Sayılı Kanun, Madde1, 1924).

Nüfus, kentleşmenin tanımlanması açısından yeterli bir ölçü değildir. Ancak günümüzde hızla artan dünya nüfusunun kentlerde yoğunlaşmakta oluşu üzerinde durulması gereken bir konudur. Kent nüfusunun artması, mal ve hizmet üretiminin kentlerde yoğunlaşması, üretim, dağıtım ve paylaşım kararlarının kentlerde verilmesi, kentlerin yerel ve merkezi siyasal iktidarların belirlenmesinde daha etkili hale gelmesi, bunların yanı sıra kente ilişkin sorunların da giderek artan oranlarda yaşanır olması anlamına gelmektedir. Başka bir gerçek de, artan kent nüfusunun gereksinimlerinin de artacağı ve bunların çok büyük ölçüde kent odaklı ve kentte yürütülen çalışmalarla karşılanacağıdır (Şengül, 2007: 91-92).

Kentlerde yaşayan nüfusun kırsal kesimde yaşayan nüfustan fazla olması, kentte yaşayan insanların kent kültürüne sahip ve hâkim olduğu düşüncesini de akla getirmektedir. Fakat Türkiye’de kentleşme daha çok ekonomik nedenlerle zorunlu olarak yaşandığı için toplum hayatındaki davranışlarda kentli olmanın motifleri çoğunlukla görülmemektedir. İnsanların köylerindeki yatay yerleşimlerinden sonra kentteki dikey yerleşimlere, yani apartman hayatına, aynı ortak dış kapıyı kullanarak aynı çatı altında ortak yaşamın kurallarına adapte olmalarını sağlamak oldukça zorlu bir süreçtir.

Demografik açıdan kentleşme tarım alanlarındaki nüfusun azalmasını, buna karşılık tarım dışı alanlardaki nüfusun artmasını ifade eder. Kentlerde yığılan nüfusun fazla olması kentleşmenin ve kalkınmanın ileri düzeyde olduğunu göstermez. Kalkınma ölçütü olabilmesi için, kentlere gelen kitlelerin işsiz ya da gizli işsiz durumuna gelmemesi, bu nüfusun sanayide çalışır duruma gelmesi gerekir. Fakat günümüzde hızla kentleşen ülkelerde bunun tersi bir durum görülmektedir. Kentler, sanayi işçisi yerine işsizlerle, gizli işsizlerle ya da çoğunlukla hizmetlerde çoğu kez geçici ve toplumsal güvenlikten yoksun işler tutan kitlelerle dolmaktadır (Keleş, 2008: 38-39).

Kent yalnızca günümüz insanına daha büyük bir oranda iş ve yerleşim olanakları sunan bir yer değildir. Kentli birey, geniş ölçüde, ekonomik, siyasal, eğitimsel, dinsel ya da kültürel alanlardaki gönüllü örgütlerin etkinlikleri sayesinde, kişiliğini ifade eder ve geliştirir (Kaya, 2007: 13).

Günümüzde hızlı kentleşme ve demokratikleşme eğilimleri, kenti siyasal erk paylaşımı için yapılan çalışmaların önemli odaklarından biri haline getirmiştir. Yerel düzeydeki karar alma süreçlerini ve bunları etkileyen faktörleri, ne kamu kurumları sınırları içine hapsetmek, ne de kendi başlarına bir olgu olarak ele almak olanaklıdır. Diğer bir deyişle, ülke düzeyindeki siyasal karar ve uygulamalarla, kentsel düzeydeki mal ve hizmetlerin, değerlerin paylaşılması anlamındaki kentsel siyaset, hep iç içe olmuştur (Ökmen, 2008: 25).

1.3. Seçim

Seçim, birden çok alternatif karşısında özgür iradeye dayalı eğilimleri ifade eder. Yöneticileri belirlemeye yönelik yapılan seçim ise; bir kamu görevini yürütecek kişi veya kurulun, ilgili seçmenlerce, çok sayıda aday arasında yapılacak tercihlerle belirlenmesi olarak tanımlanmaktadır (Türk, 2006:76). Bireyler seçimlerde oy verirken, yurttaşlık görevini yerine getirmenin ya da insan olarak en temel haklarından birini kullanmanın ötesinde bir siyasi davranış sergilemektedirler (Arslan, 2007: 3).

Öte yandan “seçmek”, kişinin kendisine en uygun, en yakın, en yararlı ve en gerekli olanı belirleme davranışıdır. Demokrasi açısından seçim ise; yönetilenlerin kendilerini yönetecek kişileri belirleme işlemi ve eylemi olarak tanımlanmaktadır (Öztekin, 2003: 151).

Seçim, demokrasiyi demokrasi yapan bir mekanizma olarak çağdaş toplumların vazgeçilmez “alışkanlıkları” arasındadır. İktidar-muhalefet ilişkilerinin çerçevesini seçimler belirler. Seçim davranışı, çoklu alternatifler arasında bir tercih olarak tanımlanabilir. Diktatörlükler, krallıklar ve tirani rejimlerde samimiyet yoktur (Çukurçayır, 2008: 11). Demokratik değerlerin ortaya çıkması ve demokratik yerel yönetimlerin varlığı için en önemli mekanizma yerel seçimler olarak kabul edilmektedir. Genel seçimler ve yerel seçimler karşılaştırıldığında, yerel seçimlere katılımın/oy kullanmanın hem Türkiye’de hem de diğer ülkelerde göreceli olarak daha düşük olduğu gözlenmektedir (Kösecik, 2005: 259).

Yerel seçimlerin, ülke siyasetinde tamamen belirleyici olduğu sürecin 1989 Yerel Seçimleri ile başladığı değerlendirilmektedir. Söz konusu seçimler, siyasetin kimyasını alt üst etmiş ve Anavatan Partisi (ANAP) iktidarının sonunu hazırlamıştır. Yerel yönetimlerde kısa bir sosyal demokrasi süreci yaşanmış ardından Refah Partisi rüzgârının güçlü bir biçimde estiği yerel siyaset dönemi başlamıştır. Bu siyasal çalkantılar, 1990’lı yılların çeşitli sıkıntılarla geçmesine neden olmuştur. Bu siyasal çizginin benzeri bir siyasal yapılanma 2003 yılında iktidara taşınmış, aynı siyasal davranışlar yerel yönetimler düzeyinde de devam etmiştir. Burada vurgulanmak istenen nokta özellikle yerel alandaki siyasal süreçler ile genel siyasal eğilimler arasındaki güçlü ilişkidir (Çukurçayır, 2008: 12).

1.4. Yerel Demokrasi ve Yerel Yönetimler

Yerel yönetimler demokrasinin beşiği olarak değerlendirilmektedir. Çünkü halka en yakın kuruluşlar yerel yönetimlerdir. Yerel yönetimler halkın siyasal terbiyesinin, demokrasi terbiyesinin geliştirildiği basamaklardır.

Yerel yönetimler demokratik yapılanmanın en temel kuruluşlarıdır. Yerel yönetimlerde demokratik kültürün gelişmesi ve yerleşmesi demokrasinin temel güç kaynağını oluşturur. Demokrasinin tek ve evrensel bir tanımı

yapılamadığı gibi yerel demokrasi kavramının da tek ve evrensel bir tanımının yapılması oldukça zordur.

Yerel yönetimler, demokrasinin temel kurumları ve çekirdeği konumundadır. Yerel demokrasinin temel unsurlarındandır. Vatandaşların demokratik ilke ve davranışlara olan alışkanlıkları, daha çok yerel yönetimler aracılığı ile kazanılmaktadır. Yerel yönetimler, halkın yönetime katılmasını sağlayan ve halka kendi kendilerini yönetme kültürünü kazandıran kuruluşlardır.

Yerel siyaset kent ölçeğinde faaliyet gösteren kişi, kurum ve kuruluşların, kentin ve kent halkına ait sorun ve konuları ele alarak sürdürdükleri bir yerel iktidar mücadelesi; yerel düzeydeki kaynak ve imkanların kullanılarak, yerel ölçekteki yurttaşların mutluluk, refah ve adaletini sağlamak üzere yerel iktidar ve otorite üzerinden yerel toplumu yönetme sanatıdır (Akdoğan, 2008: 10).

Devletler, siyasi rejimleri çerçevesinde yönetim sistemlerini merkezden yönetim ya da yerinden yönetim tarzlarından birine ağırlık vererek oluşturmuşlardır. Ülkelerin siyasi, yönetsel, toplumsal ve ekonomik yapılarını doğrudan etkileyen bu temel tercihin arkasındaki belirleyici faktörler; uzunca bir geçmişten gelen devlet yönetimi gelenekleri, tarihsel ve coğrafi koşullar, sosyo-ekonomik yapı ve ilişkiler, siyasal kültür ve bilinç düzeyidir (Parlak, 2002: 42).

Öte yandan, Türkiye’de yerel yönetimler, Batılı örneklere göre oldukça geç gelişmiş ve ideal biçimine kavuşamamıştır. Tanzimat’tan bugüne farklı evrelerden geçen yerelleşme süreci, 1980’li yıllarla birlikte önemli bir ivme kazanmıştır. Ancak, ülkemizde temsili demokrasinin ve mevcut siyasal-yönetsel süreçlerin önemli açmazları bulunmaktadır (Çukurçayır, 2008: 16).

Türk toplumunda güçlü bir merkezi yönetim geleneği olduğundan söz etmek gerekmektedir. Osmanlı’dan Cumhuriyet Türkiye’sine köklü bir yerel yönetim sistemi devir alındığını söylemek zordur. Asıl önemli gelişme ise, Cumhuriyet Dönemi içinde 1961 Anayasası ile yerel yönetimlerin anayasal bir kurum şekline dönüşmesidir. Günümüz Türkiye’sinde hala yerel yönetimler güçlü yönetimler değildirler (Tokgöz, 1995: 208).

Türkiye’de yerellik, yerel yönetim, yerel siyaset ve yerel demokrasi son yirmi yılda oldukça önemli aşama kaydetmiştir. Yerel yönetimler çağdaş demokrasilerde olduğu gibi hem kalkınmanın hem de demokrasinin temel aktörleridir. Yerel demokrasi ve siyaset günlük yaşamın kendisidir (Çukurçayır, 2008: 33).

2. 29 MART 2009 YEREL SEÇİM SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ (AFYONKARAHİSAR)

Afyonkarahisar, geleneksel sağ seçmenin güçlü olduğu bir coğrafyada yer almaktadır. Geçimlik tarımla, devlet destekli endüstriyel tarım arasında kalmış kırsal üretim yapısı kentsel iş-güç biçimlerini doğrudan ve dolaylı etkilemektedir. Kırdan kısmen kopabilen mermercilik, gıda gibi sanayi üretimi yapabilen kesimlerin sınıfsal kökenleri ve politik tutumları da zamanla tipik burjuvazi sınıfına has özellikler göstermektedir. 29 Mart 2009 Yerel Seçimlerini değerlendirmede bu sınıfsal yapının, daha doğrusu sınıf görüntüsü altındaki geleneksel yapının etkili olduğu ileri sürülebilir.

Bu varsayımına göre yerel zenginler seçimlerde etkilidir, dolayısıyla yerel zenginlerin kökeni, tutumları hangi partinin başarılı olacağını etkilemektedir. Anadolu'nun farklı coğrafyalarında ortaya çıkan yeni girişimci sınıfın temel özellikleri, geleneksel değerlere ve aile yapısına değer veren, devletle barışık, radikal dini tutumlardan uzak bir muhafazakârlıkla bezenmiş, yeni teknolojilere ve çocuklarının eğitimine önem veren, serbest piyasa anlayışını benimsemiş, ılımlı dini görüşü benimseyen, girişimci bir kesimdir.

Bu kesimlerin iktidarı belirleyici olduğu varsayımına bu sınıfın hangi inanç değerlerine ya da dini eğilimlerinin hangi somut özelliklere sahip olduğu da eklenirse ikinci adımda hangi dini anlayışın (cemaat) iktidarın oluşumunda etkili bileşenlerden biri olduğu açığa çıkarılabilir.

Özellikle son zamanlarda "ılımlı İslam" olarak ifade edilen ve bazı kesimlerce olumsuz anlamlar yüklenen bir kavramın belirleyiciliği üzerinde durulmalıdır. Burada "ılımlı İslam" kavramına herhangi bir değer atfetmeden yerel zenginlerin değerleriyle örtüşen bir dini tutum olarak bakılmaktadır.

Makalede geçen "Yerel Zengin" kavramı Ayata'nın deyimiyile, küçük kapitalist girişimci ya da modern küçük sanayici olarak tanımlanabilir. Diğer bir deyişle "modern küçük sanayici" kapitalist piyasa ekonomisiyle az veya çok ilişkisi olan her türlü küçük sanayiciyi kapsamaktadır. Bu bağlamda, piyasa ile bütünleşme istidadı gösteren her küçük üretici modern küçük sanayici kapsamında düşünülmelidir (Ayata, 2000: 23). Bu kavramla özdeşleşen, Türkiye'deki en büyük kesim, iş dünyasında, medya dünyasında, eğitim ve bankacılık gibi sektörlerde faaliyet gösteren "belli bir yapılanmadan" söz edilmektedir. Çok etkili olmasa da nispeten daha etkisiz çeşitli dini grupların da, yerel zenginlerin tutum ve davranışlarını dolayısıyla politik tercihlerini yönlendirdiği iddia edilmektedir.

Afyonkarahisar özelinde bakıldığında ve geleneksel sağ seçmenin gücü dikkate alındığında kent merkezinde en iddialı üç partinin AKP, MHP ve SP olacağı şüphesizdir. Seçim sürecinde bu üç partinin değişik zamanlarda seçimi kazanacağı iddialarının her zaman ve her kesim tarafından gerçekleşme ihtimali yüksek olarak görülmektedir. Seçim dönemi boyunca yapılan anketlerde, MHP'nin sürekli önde gözükmesi, SP'nin Türkiye

genelinin aksine AKP' yi zorlayacağı görüntüsü, seçimlerin hiç bir parti için kolay olmayacağını göstermiştir. Hatta yeniden aday gösterilmeyen AKP eski belediye başkanının bir şekilde bu üç parti (AKP, MHP, SP) dışında bir sağ partinin (DP) aday olması halinde oyların hemen hemen bütün partilere eşit dağılma ihtimali doğacağından, sol partilere (CHP) bile başarı şansı getirebileceği, ihtimal dâhilinde sonuçlar arasına girmiştir.

Seçimi kazanan AKP'nin başarısının yerel zenginlerin desteğini arkasına alması, MHP ve SP'nin bu beceriyi gösterememesi temel varsayımımızdır. Sırası ile MHP ve SP'nin neden başarısız olduğu, AKP'nin yerel zenginlerle ya da bu kesimin değerlerini üreten dini kesimlerle nasıl ilişkiler kurduğu üzerinde dikkatle durulmalıdır.

MHP, anketlerde önde görünmesine ve seçim dönemi boyunca yürüttüğü etkili ve ses getirici görsel-işitsel kampanyalara rağmen başarısız olmuştur. Bunun nedeni, belediye başkan adayının aslında, tecrübeli ve belli konularda başarılı icraatlar yapmış bir belediye başkanı olmasına karşın, yerel zenginlerin de politik tutumlarını şekillendiren dini gruplarla belli bir iletişim kuramamasıdır. Bundan başka seçim döneminde yürütülen kampanyalar, zaman zaman saldırgan tutumlara dönüşmüş, gençler ve sıradan vatandaşlar için ilgi uyandıran bu tutumlar, geleneksel anlamda huzur ve istikrara önem veren yerel zenginleri ve halkı ürkütmüştür. Özellikle AKP adayının, en güçlü rakibi tarafından hırçın tavırlarla köşeye sıkıştırılmasına karşın, kararlılıkla ılımlı siyasi propagandasını sürdürmesi, başlangıçta AKP adayına tereddütlerle yaklaşan belli kesimlerin o parti ve aday ile ilgili fikirlerinin berraklaşmasına neden olmuştur. Seçim kampanyası döneminde yapılan stratejik toplantılarda AKP adayını, misliyle mukabele ya da karşı saldırı önerilerine ısrarla ve inatla direnmiş, hep olumlu kampanya tavrını korumuştur. Profesyonel destekle hazırladığı projeleri dışında asla diğer partilere ve adaylara karşı karalayıcı bir yöntem izlememiştir. Bu tutum ve davranışlar, zamanla seçmen üzerinde olumlu bir etki yaratmıştır.

SP ise, AKP ile temel politikalarda ayrılmış olmasına karşın küçük bir Anadolu kentinde tabanın(seçmenin) ayrışması bu kadar kolay gerçekleşmemektedir. SP'nin başarısının birinci nedeni olarak ekonomik krizin olumsuz sonuçlarına yaptığı vurgu ifade edilebilir. İkinci olarak MHP ile SP'nin hatta zaman zaman CHP ile bu iki partinin sandık dayanışmasının SP'nin ülke geneline göre yerelde (Afyonkarahisar) çok başarılı olmasını açıklamaktadır. Seçim sandıklarının teslimi esnasında birçok sandık başkanının vardığı ortak kanaat şudur; SP'lilerin büyük kısmı belediye başkanı tercihlerini MHP'den yana kullanmış, Belediye ve İl genel meclisi üyelerinin seçiminde ise kendi partileri adına oy kullanmışlardır. Aynı tercih, çok sayıda CHP oy pusulalarında da gözlenmiştir. Kısaca belediye başkanlığı seçimlerinde neredeyse iki parti yarışmıştır: SP ve CHP tarafından

desteklenen MHP ile ılımlı cemaatler tarafından desteklenen AKP. Buradan ikincil bir sonuç olarak şu kanıya varılabilir: Zamanında bütün muhafazakâr kesimlerin sözcülüğüne soyunan SP geleneği, geçici başarısına rağmen, bu iddiasını kaybetmiştir. Afyonkarahisar örneğinde, yerel zengin kesimlerin yükselişine bağlı olarak, muhafazakârlığın yükselmesiyle, daha önce politikada etkinliği olmayan dini cemaatlerin, yeni dönemde güçlü birer baskı grubuna dönüştüğü görülmektedir.

AKP, özellikle kamuoyunda sözü edilen dini gruplarla yakınlığı bilinen “kanaat önderlerini” belediye meclisi üyeliği ve il genel meclisi üyeliklerinde, üst sıralara yerleştirerek doğrudan bu kesimlerle iletişim kurmayı başarmıştır. Aynı zamanda AKP belediye başkan adayının kişisel geçmişi ve bu kesimlere samimi yaklaşımı da yerel zenginlerin ve yerel zenginleri etkileyen dini grupların desteğini AKP'ye kaydırmıştır. Öyle ki AKP, seçim sonunda en güçlü üç rakibinin oy oranlarının toplamından daha fazla oy almıştır. Geçerli 93.000 oy'un, 45.000'i AKP'ye verilmiştir. (oy oranları: AKP %48, MHP 31, SP %11, CHP %5).

Bu seçim başarısının sınaması iki şekilde yapılabilir. İlk olarak cemaat desteğinin etkinliğini ortaya koyan bir örnek daha sonra da hükümetle aynı kanatta olmayı esas alan ve birinci önermedeki hususları önemsiz sayan, bize göre çürütülmesi gereken ikinci bir varsayımdan söz edilebilir. Yerel zenginlerin ve ılımlı dini grupların etkinliğini ölçmek için görece benzer bir kent olan Isparta ile Afyonkarahisar yerel seçim sonuçlarının karşılaştırılması gerekir. Yine yerel zenginlerin etkinliğini ortaya koyan Antalya örneği bu varsayıma farklı bir yönden eklenebilir. Daha sonra Afyonkarahisar'ın ilçelerinde ve çevre illerde MHP'nin başarısı ikinci varsayımı çürütmek için aktarılacaktır.

AKP, belediye başkan adayının seçimlerden önce sözü edilen dini gruplarla ciddi bir çatışma içine girmesi ve Parti'nin aday belirleme konusundaki tutumunu değiştirmemesi nedeniyle, Isparta'da belediye başkanlığı seçimlerini kaybetmiştir. Buna karşın, il genel meclisinde AKP birinci parti olmuştur. Özetle bu dini kesimler, aslında iktidarın arkasında olduklarını ancak kendilerine karşı tutum sergileyen adaylara oy vermeyeceklerini ve onların başarısız olacağını adeta güç gösterisiyle sergilemişlerdir.

Diğer bir iddia ise şudur: “Birçok seçmen, merkezi hükümetle (Ankara), farklı bir siyasi partinin belediye başkanlığını kazanması halinde yerel düzeyde hizmetlerden mahrum kalacağını bildiği için AKP'ye oy vermiştir. Seçimlerdeki AKP başarısının yerel zenginlerle ya da çeşitli dini gruplarla kurulan ilişki ile ilgisi bulunmamaktadır.” Bu iddiayı doğrulamayan en önemli kentimiz Antalya'dır. Başbakan ile kişisel dostluğu olmasına, halk tarafından sevilmesine ve göreceli olarak başarılı bir belediye başkanı sayılmasına karşın, yürütülen alt yapı ve metro çalışmalarının Antalya

esnafını kriz ortamında daha da zor durumda bırakması nedeniyle, yerel halk ve esnaf, iktidarı (AKP) adeta kızdırmak istercesine bir tercihte bulunmuştur. Yerel halk AKP' li aday yerine mesleki tavır ve tutumlarıyla geçmişinde adeta iktidarla savaşmış CHP'li bir adayı, belediye başkanı olarak seçmiştir.

Öte yandan, Afyonkarahisar kent merkezi için “Hükümetle aynı kanatta yer almak ve hizmet almak için AKP'ye oy verilmiştir” iddiasını çürütecek çok sayıda örnek verilebilir. Örneğin, Afyonkarahisar kent merkezinde AKP belediye başkanlığını kazanmışken, büyük ilçelerin önemli bir kısmı MHP'ye oy vererek “hizmet için hükümetle aynı partiye oy verilir” iddiasını Afyonkarahisar için geçersiz kılmışlardır.

3. 29 MART 2009 YEREL SEÇİM SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ (AYDIN)

Bu değerlendirme, Aydın'daki yerel yönetim seçiminin toplu sonuçlarına dayanılarak hazırlanmıştır. Seçim öncesi yapılan anketlere dayalı yorumları seçim sonrasında da kapsayarak karşılaştırmalı düzeyde ele alma olanağı yoktur. Buna karşın bu çalışmada Aydın'daki yerel seçimin toplu sonuçlarına dayalı olarak karşılaştırmalı düzeyde analiz yapabilme olanağı bulunmaktadır.

Genel siyasi eğilimin yerel seçimlere etkisinin olup olmadığı, seçim sürecinde izlenen yöntemler, seçmeni desteklediği partiden vazgeçiren nedenler, sağ yelpazede oyların üçe bölünmesinin nedenleri, seçmen kitlesinin eğitim durumuna göre heterojen olup olmadığı, cinsiyete göre değerlendirildiğinde kadın oylarının yüzdesi, Aydın'ın yoğun göç alan bir şehir olması nedeniyle bunun etkisi, yoğun göç alan mahallelerde oy oranının durumu irdelenen konular arasında bulunmaktadır.

Çalışmanın Aydın ili ile ilgili kısmında yalnızca oy dağılımı ve oranlarına ilişkin bilgi ve yorumlar ile sınırlı kalınmayıp bunun yanı sıra bu sonuçlar bağlamında Aydın' da yerel seçim öncesi siyasal ortam, siyasi partiler, partilerin seçim kampanyaları, siyasi yelpazede az oy farkıyla meydana gelen kırılma noktası ve seçim sonrası gelişmelerle beraber bir analiz hedeflenmektedir.

Aydın, Türkiye'nin siyasi tarihinde, ismi Adnan Menderes'le özdeşleşmiş bir ildir. 1950'li yıllarda Demokrat Parti ile iktidara gelmiş olan Adnan Menderes'le birlikte, Aydın'da, güçlü bir sağ taban (seçmen) oluşmaya başlamıştır. 1950'li yıllardan günümüze Aydın'da, gerek genel gerekse yerel seçimlerde, bu sağ seçmenin etkisini görmek mümkündür. Günümüzde sol partilerin kalesi konumundaki ege bölgesinde, Aydın'ın bu zıt konumunu, A. Menderes ve sonrasındaki sürece bağlamak olanaklıdır.

2009 Belediye Başkanlığı Seçim Sonuçları (% 1'in altında oy alan partilere yer verilmemiştir)

CHP	% 26.462
AKP	% 25.726
MHP	% 25.269
DP	% 19.584
BBP	% 1.255
DSP	% 1.100

Seçim bir iradedir ve normalleşmenin şartıdır. "Seçmen davranışları karakteristik olarak nasıl bir seyir takip eder?" Şeklinde bir soru sorulduğunda seçmenin oy verme davranışını etkileyen faktörlerin başında ekonomik faktörler, saygınlık arayışı, güvenlik isteği, duygusal bağlar, dinsel ve siyasal inançlar önde gelmektedir.

Seçmenler sandığa gittiğinde birçok değişken seçmenlerin kararlarında etkili olur. Örneğin, son bir yılda yaşanan ekonomik ve sosyal süreçler seçmenin oy davranışını doğrudan etkileyebilir. Bazı seçmenler ideolojik olarak partilerine sadık oy davranışı gösterirken, bazıları ise kendilerine yardım eden partiye kendilerini sorumlu hissedebilirler. Bunlarla beraber, yerel anlamda seçmenlerin doğrudan hayatlarını etkileyen olaylara karşı o anki belediyenin tutumuna göre, yerel halk bir sonraki seçimde o yönetimi ödüllendirmekte ya da cezalandırmaktadır.

Son yerel seçimde belediye başkanlığının aday odaklı bir seçim olduğu ön kabulü olsa da, Aydın'da aday odaklı değil tam tersine seçmen tercihinde aday dalgalanması yaşandığı seçim sonuçlarının ortaya koyduğu açık bir durumdur. Bindelik dilimlerle ifade edilen çok küçük oy farkının kırılma noktasının neler olduğunu tespit edebilmek için Kent'i birkaç bölümde ele almak ve partilerin seçim öncesi çalışmalarının neler olduğunu belirlemek doğru bir yaklaşım olabilir.

Bu seçim döneminde, Aydın'da 2002-2004, 2004-2009 yılları arasında belediye başkanlığı yapan kişi, DP'den aday olmuştur. Aydın'da, nüfuzu A. Menderes dönemine kadar giden DP, Köprülü, Veysi Paşa, Mesudiye ve Kemer mahallelerinde istediği sonuçları almıştır. Bu mahallelerin en önemli özelliği, Aydın'ın en eski mahalleleri olmalarıdır. Daha çok Aydın'ın yerlilerinin oturduğu bu mahallelerde geleneksel bir tavrın benimsendiğini söylemek mümkündür.

Sosyal ve ekonomik değişkenlerle siyasal davranış arasında nasıl bir ilişki olduğu toplumbilimcilerin üzerinde durdukları konulardan biridir. Bu durum Aydın ili özeline indirildiğinde, göç olayının henüz Aydın'la beraber tanımlanmadığı dönemlerde daha homojen bir dokuya sahip olan

kent, göçlerle beraber sadece sayısal anlamda değişmekle kalmamış sosyal ve ekonomik değişimleri de beraberinde yaşamıştır. Son seçimde de mahallelerin etnik dokusuna göre siyasi yelpazenin dalgalanma gösterdiği görülmektedir. Kimi yaklaşımlara göre sol partilere oy vermenin kent büyüklüğü ve fabrikalarla doğrudan bağlantısı vardır. Fakat Aydın bu iki varsayımı da destekler nitelikte değildir. Çünkü Aydın, ne büyük bir kent ne de fabrikaların olduğu bir sanayi kentidir.

Mahalle ölçeğinde analizler yapıldığında, MHP, Girne Mahallesi ve Ilıcabaşı Mahallelerinde başarı kazanmıştır. Ilıcabaşı Mahallesi'nin en önemli özelliği, daha önce başkanlık yapan belediye başkanının başkanlık yaptığı yıllarda bu mahallenin kentsel dönüşüm projeleri ile yeniden yapılandırılmasıdır.

AKP, Ata Mahallesi, Cuma Mahallesi, Fatih Mahallesi, İstiklal Mahallesi, Mimar Sinan Mahallesi, Osman Yozgatlı Mahallesi, Zafer Mahallesi ve Zeybek Mahallesinde seçimi kazanmıştır. Burada ilginç bir nokta CHP ile aynı sayıda mahalleyi kazanmasına rağmen CHP'nin merkezdeki nüfusu yoğun olan mahallelerde seçimi alması farkı yaratmıştır. AKP'nin kazandığı mahallelerin profiline bakıldığında, özellikle Osman Yozgatlı ve Ata Mahallelerinin yoğun göç alan, Doğu ve Güneydoğu kökenli yurttaşların ikamet ettiği mahalleler olduğu görülmektedir. Osman Yozgatlı Mahallesi ile ilgili ilginç bir saptama da çizelgede de görüleceği gibi Aydın'daki mahalleler içinde EMEP ve BBP ye en yüksek oyun çıktığı mahalle olmasıdır. Radikal söylemleri olan bu iki partinin Doğu ve Güneydoğu kökenli yurttaşların oturduğu bu mahallede en fazla oyu alması, seçim öncesi BBP liderinin vefatının yarattığı duygusallık ya da tepki oyları olarak düşünülebilir. Aydın'ın mahalle haritası iç içe geçmiş üç halka şeklinde düşünüldüğünde, AKP'nin en dış halkadaki merkeze uzak mahallelerde seçim başarısı gösterdiği söylenebilir.

CHP ise, Adnan Menderes Mahallesi, Cumhuriyet Mahallesi, Efeler Mahallesi, Güzel Hisar Mahallesi, Hasan Efendi Mahallesi, Ramazan Paşa Mahallesi, Kurtuluş Mahallesi, Yedi Eylül Mahallesi ve Meşrutiyet Mahallesi'nde seçimi kazanmış ve CHP adayı, Aydın belediye başkanı olmuştur. CHP, AKP ile aynı sayıda mahallede seçim başarısı göstermesine karşın, kazanılan mahallelerin tümünün merkezde olması nedeniyle oy olarak fazla oy almıştır. CHP'ye çok az bir farkla da olsa seçim başarısı getiren nedenler sıralandığında, seçimin sonucunda ortaya çıkan küçük oy farkını yaratan kırılmayı saptama kolaylaşacaktır. Kararsızlar kitlesinin seçimlerde önemli olduğu, son dakikaya kadar tercihini belirlemeyen seçmenlerin Aydın gibi küçük oy farkının olduğu seçim bölgelerinde farkı belirleyen önemli faktörler arasında olduğunu belirtmek gerekmektedir. Parti yetkililerinden biriyle yapılan derinlemesine görüşmede, söz konusu kişi, seçim öncesi oy oranlarına baktıklarında %12,5 oy oranına sahip olduklarını,

seçime dek yaptıkları ekip çalışması ve doğru yöntemlerle %15 daha oy alarak oylarını %27'ye yükselttiklerini iddia etmiştir. Yapılan görüşmede bu başarının elde edilmesinde etkisi olduğu sanılan diğer konular şunlardır; Başkan adayının kadın olması, adayın kadınlarla olan yakın diyalogu ve adaya ulaşılabilirliktir. Parti teşkilatı yüz akşam boyunca ev toplantıları düzenlemiş, bu toplantılar en az yirmi kişilik gruplarla gerçekleştirilmiştir. Bu toplantılarda adayın milletvekili olmasının getirdiği tanınırlık ve bire bir ev ortamında kurulan yakınlık artı puan olarak dönmüştür.

Aday tarafından halka söz verilen projeler arasında, Aydın'ı turizm merkezi yapma, önceki belediye başkanlarının başlattığı sorunsuz projeleri devam ettirme kararlılığı bulunmaktadır. Öte yandan, çevre yolu projesi ki, günlük on beş bin aracın Aydın'a girmeden bu yoldan transit geçeceği, eski yönetimin yaptığı 12 km' lik yeşil hattın devam ettirilmesi sözü, jeotermal projesi ve organize tarım alanları projeleri bulunmaktadır. Seçim öncesi sürekli pazaryerlerinde halkın sorunlarını bizzat halktan dinleme da ayrıca önemli bir etkidir. Aydın'da hemen hemen her gün bir mahallede pazar kurulduğu göz önüne alındığında sürekli halkla iletişim sağlanmıştır. Son olarak seçim çalışması sürecinde hiçbir parti adayıyla kavga edilmeden, seçim çalışması yürütülmüş olması da bu başarıda göz ardı edilemeyecek etkenlerdir.

SONUÇ

22 Temmuz 2007 Genel seçim sonuçlarını da dikkate alarak yapılan kimi değerlendirmeler ışığında 29 Mart 2009 Yerel Seçim sonuçlarına ilişkin AKP ve CHP ile ilgili bazı saptamalar yapmak yerinde olacaktır. Genel anlamda yerel seçim sonuçları değerlendirildiğinde, AKP düşük ve orta gelirlielerde, düşük ve orta eğitimlilerde, kırsal alanda ve varoşlarda yaşayanlardan, görece en yoksul gruplardan yüksek oranda oy almıştır. CHP ezilen, dışlanan kesimlere sorunlarının çözümü için umut verememiştir. CHP'ye verilen oyların büyük bir bölümü, CHP'ye oy vermekte kararlı olan sadık seçmenlerin oyudur. Bu seçmenler, aynı zamanda iktidarın Cumhuriyetin temel değerlendirme ve laikliğe karşı tavır ve uygulamalarından kaygı duymakta ve bu değerlerin korunması açısından CHP dışındaki partilere güvenmemektedir. Aynı kaygılardan ötürü CHP'ye oy veren bir kısım sağ seçmenin varlığı da bilinmektedir (Tuncer, 2007:145).

2011 Yılı Haziran ayında yapılan milletvekili genel seçimleri sonuçlarına bakıldığında, özellikle Afyonkarahisar ve Aydın illeri bağlamında partilerin aldıkları oy oranları ve çıkardıkları milletvekili sayılarının, 2009 Yılında yapılan yerel seçim sonuçları ile benzerlik gösterdiği gözlenmektedir.

Genel olarak bakıldığında, Türkiye'de seçmen tercihlerinin yerel ve genel seçimler bağlamında belli bir yönde ısrarcı olmadığı görülmektedir. Bu

durum, tarihsel süreç içerisinde belirli bir siyasal düşünce geleneği içinde görülen kimi illerin farklı tarihlerde birbiri ile çelişen siyasi partileri göreve (Belediye başkanı) getirmelerinde de açıkça görülmektedir. Bu anlamda yıllarca belli partiler ile özdeşleşen kimi illerin farklı tarihlerde yapılan yerel seçimlerde farklı partilere mensup adayları belediye başkanı seçmesi şaşırtıcı olmamaktadır.

Bu anlamda söz konusu illerin (Afyonkarahisar ve Aydın) seçim sonuçlarına ilişkin son birkaç cümle ile şunlar söylenebilir; Afyonkarahisar, geleneksel sağ seçmenin yoğunlukta olduğu, sosyo-ekonomik göstergeler bakımından Ege Bölgesi'ndeki iller arasında en alt sırada yer alan bir kenttir. Siyasi yarış sonucunda, AKP belediye başkanlığı seçimini ikinci kez kazanmıştır. Daha önce de belirtildiği gibi, yerel zenginlerin eğilimleri ve yerel halkın kamu kaynaklarından daha çok yararlanabilme beklentisi Afyonkarahisar'lı seçmenler üzerinde etkili olmuştur. Genel anlamda bakıldığında, Afyonkarahisar kent merkezinde yaşayan seçmenlerin belediye başkanının mevcut siyasal iktidar ile aynı görüşte olmasının kente sağlanacak hizmetleri daha da artırabileceğine ilişkin düşüncelerinin de seçimlerde tercihlerini etkilediği söylenebilir.

Aydın iline ilişkin sürpriz denilebilecek sonucun en büyük nedeni sağ oylardaki bölünmüşlüktür. Aydın da, geleneksel sağ oyların çoğunlukta olduğu Ege bölgesi kentleri arasında görece orta gelişmişlik düzeyine sahip bir kenttir. CHP, buradaki yarışı, güçlü sağ seçmene sahip bir kent olmasına karşın başarı ile bitirmiştir. Başta da belirtildiği üzere, özellikle sağ oylardaki bölünmüşlük olmak üzere, CHP yönetiminin aday belirme sürecindeki isabetli tutumu, belediye başkan adayının seçim çalışmalarındaki rasyonel tutumu ve yerel halk ile kurduğu bire bir yakın ilişki, sonuçlara bu şekilde yansımıştır. Her iki kent için de, söylenmesi gereken en önemli değerlendirmelerden birisi de, CHP seçmeninin, merkez mahallelerde yaşayan, görece eğitimli ve iyi gelire sahip kesimlerden oluşmasıdır.

KAYNAKÇA

- AKDOĞAN, Yalçın. (2008), "Yerel Siyaset-Kavramlar", *Yerel Siyaset*, İstanbul: Okutan Yayıncılık.
- ARSLAN, Ali. (2007), "Yerel Seçim Sonuçları Temelinde Türkiye'nin Siyasi Yapısı", *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 4(1), ss.1-32.
- AYATA, Sencer. (2000), *Sermaye Birikimi ve Toplumsal Değişim*, Ankara: Gündoğan Yayınları, 2 Baskı.
- ÇUKURÇAYIR, Mehmet Akif. (2002), *Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi*, Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları:47.
- ÇUKURÇAYIR, Mehmet Akif. (2008), "Yerel Demokrasi ve Yerel Siyaset", *Yerel Siyaset*, İstanbul: Okutan Yayıncılık.

- ÇUKURÇAYIR, Mehmet Akif. (2008), "Seçim, Yerel Seçim ve Trajik Bir Yanılsama: Bizim Başkan", *Yerel Siyaset*, Yıl 3, Sayı 34, İstanbul.
- DURU, Bülent-Alkan, Ayten. (2002), *20. Yüzyıl Kenti*, Derleme ve Çeviri, İstanbul: İmge Kitabevi Yayınları.
- KAYA, Erol. (2008), "Kentsel Katılım ve Seçimler", *Yerel Siyaset*, İstanbul: Okutan Yayıncılık.
- KAYA, Erol. (2007), *Kentleşme ve Kentlileşme*, Genişletilmiş 2. Baskı, İstanbul.
- HOLTON, Robert J. (1986), *Cities, Capitalism and Civilization*, Routledge, First edition.
- KELEŞ, Ruşen. (1999), *Kentler Kapitalizm ve Uygarlık*, (çeviri) İstanbul: İmge Kitabevi Yayınları.
- KELEŞ, Ruşen. (2008), *Kentleşme Politikası*, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları, 10. Baskı.
- KELEŞ, Ruşen. (2009), *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, İstanbul: Cem Yayınları, 6. Basım.
- KELEŞ, Ruşen-Toprak, Zerrin. (2000), *21. Yüzyıla Giderken Türkiye'de Belediye Meclislerinde Siyaset*, İzmir: İzmir Büyükşehir Belediyesi Yerel Gündem 21 Yayınları.
- KÖSECİK, Muhammet. (2005), "Türkiye'de Yerel Seçimler", *Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar-I*, Ankara: Nobel Yayınevi.
- ÖKMEN, Mustafa. (2008), "Demokratik Yerinden Yönetim, Sivil Toplum ve Yerel Yönetimler", *Yerel Siyaset*, İstanbul: Okutan Yayıncılık.
- ÖZTEKİN, Ali. (2003), *Siyaset Bilimine Giriş*, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- PARLAK, Bekir. (2002), "Avrupa Birliği Perspektifinden Merkezi Yönetim-Yerel Yönetim İlişkileri", içinde, *Avrupa Birliği İle Bütünleşme Sürecinde Türkiye'de Yerel Yönetimler*, (Editörler, Bekir Parlak-Hüseyin Özgür), İstanbul: Alfa Yayıncılık.
- ŞENGÜL, Mıhrıban. (2007), "Kentleşen Dünya, Küreselleşme ve Yoksulluk: Türkiye Kentleşmesine Bir Bakış", (Editör. Ayşegül Mengi), *Kent ve Politika, Antik Kentten Dünya Kentine*, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- TUNCER, Erol. (2007), *Seçim 2007, 22 Temmuz 2007 Milletvekili Sayısal ve Siyasal Değerlendirme*, Ankara: Tesev Yayınları.
- TÜRK, Hikmet Sami. (2006), "Seçim Sistemleri ve Anayasal Tercih", *Anayasa Dergisi*, Sayı:23, ss.75-112.
- TOKGÖZ, Oya. (1995), "Türkiye'de 1994 Yerel Seçimlerinde Seçmene Yönelik Söylem", *Kamu Yönetimi Disiplini Sempozyumu Bildirileri II. Cilt*, Ankara: TODAİE Yayınları.
- YILDIRIM, Selahattin. (1993), *Yerel Yönetim ve Demokrasi*, Ankara: Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı Yayını.
- WIRTH, Louis. (1969), *On Cities and Social Life*, Chicago, USA.
- 442 SAYILI Köy Kanunu, 7/4/1924 Tarihli Resmi Gazete, Sayı 68.